

Pakendi- ettevõtja juhend

KLIIMAMINISTEERIUM

KESKKONNAAGENTUUR

Ringmajanduse võimekuse tõstmine

SINTEF

Iceland
Liechtenstein
Norway grants¹

Sisukord

Mis on juhendi eesmärk?	3
Miks on minu panus oluline?.....	3
1) Kas Sa oled pakendiettevõtja?	4
2) Milline toode on pakend?.....	5
3) Millised on pakendiettevõtja kohustused?.....	7
Kulude kandmise kohustus (K.1)	9
Pakendi tagasivõtmise kohustus (K.2).....	9
Pakendi käitlemise ja taaskasutamise kohustus (K.3)	10
Aruandluskohustus (K.4).....	11
Õhukeste ja eriti õhukeste plastkandekottide kohta arvestuse pidamine.....	16
Teavitamiskohustus, pakendidisain ja märgistamine (K.5)	18
Tarbimise vähendamise kohustus (K.6).....	19
4) Lisainfo	19
Millised on taaskasutusorganisatsioonid (TKO) Eestis?	19
Milliseid kohustusi saab täita minu eest TKO?	19
Kes on jäätmekäitleja?.....	21
Kust need kohustused tulevad?	21

Mis on juhendi eesmärk?

Juhend on suunatud **pakendiettevõtjatele pakendialastest õigusaktidest tulenevate kohustuste** täitmiseks. Juhend aitab aru saada, (1) kas Sa oled pakendiettevõtja, (2) mis asi on pakend pakendiaruandluse kontekstis ning (3) millised on Sinu kui pakendiettevõtja **kohustused** ning kuidas neid täita. Juhendi lõpus on toodud (4) lisainfo.

Joonis: Juhendiga kaetud teemad.	
1) Kas Sa oled pakendiettevõtja? <ul style="list-style-type: none">Määratlus ja otsustuspuu	2) Milline toode on pakend? <ul style="list-style-type: none">Pakendi määratlus, otsustuspuuNäited, milline toode on pakend ja milline mitte
3) Millised on pakendiettevõtja kohustused? <ul style="list-style-type: none">Kulude kandmise kohustusPakendi ja pakendijäätmete tagasivõtmise kohustusPakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise kohustusAruandluskohustusTeadlikkuse tõstmisega seotud kohustusedTarbimise vähendamise kohustus	4) Lisainfo <ul style="list-style-type: none">Millised on taaskasutusorganisatsioonid Eestis?Milliseid kohustusi saab täita minu eest taaskasutusorganisatsioon?Kes on jäätmekäitleja?Kust need kohustused tulevad?

Vastused küsimustele ja kohustused on valdavalt esitatud otsustuspuudena, mida vajadusel täiendab tekst. **Oranž** taust indikeerib kaasnevaid kohustusi, **sinine** kohustustest vabastust. Teksti kastidena on esile tõstetud hiljutised muudatused nõuetes (oranžiga) või kasulik info (sinisega).

Miks on minu panus oluline?

Euroopa Liidu (edaspidi EL) tasemel on otsustatud **jäätmekäitlust tõhustada**. Eesmärgid on:

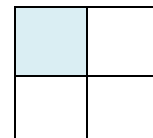
- kaitsta, säilitada ja parandada **keskkonna kvaliteeti**,
- kaitsta inimese **tervist**,
- tagada **loodusvarade** heaperemehelik, tõhus ja mõistlik kasutamine,
- edendada **ringmajanduse** põhimõtteid,
- hoogustada **taastuenergia** levikut,
- suurendada **energiatõhusust** ja vähendada liidu sõltuvust imporditud loodusvaradest, pakkudes uusi majanduslikke võimalusi ja tagades pikaajalise konkurentsivõime.

Ressursside tõhusam kasutamine annab ettevõtetele, ametiasutustele ja tarbijatele **märkimisväärset säästu** ning samal ajal **vähendab kasvuhoonegaaside teket**.

Pakendikäitlejatelt kogutav info koondatakse riigi tasandil ning **esitatakse Euroopa Komisjonile** EL tasandi kokkuvõtete tegemiseks, püstitatud eesmärkide täitmise hindamiseks ning edasiste sammude astumiseks.

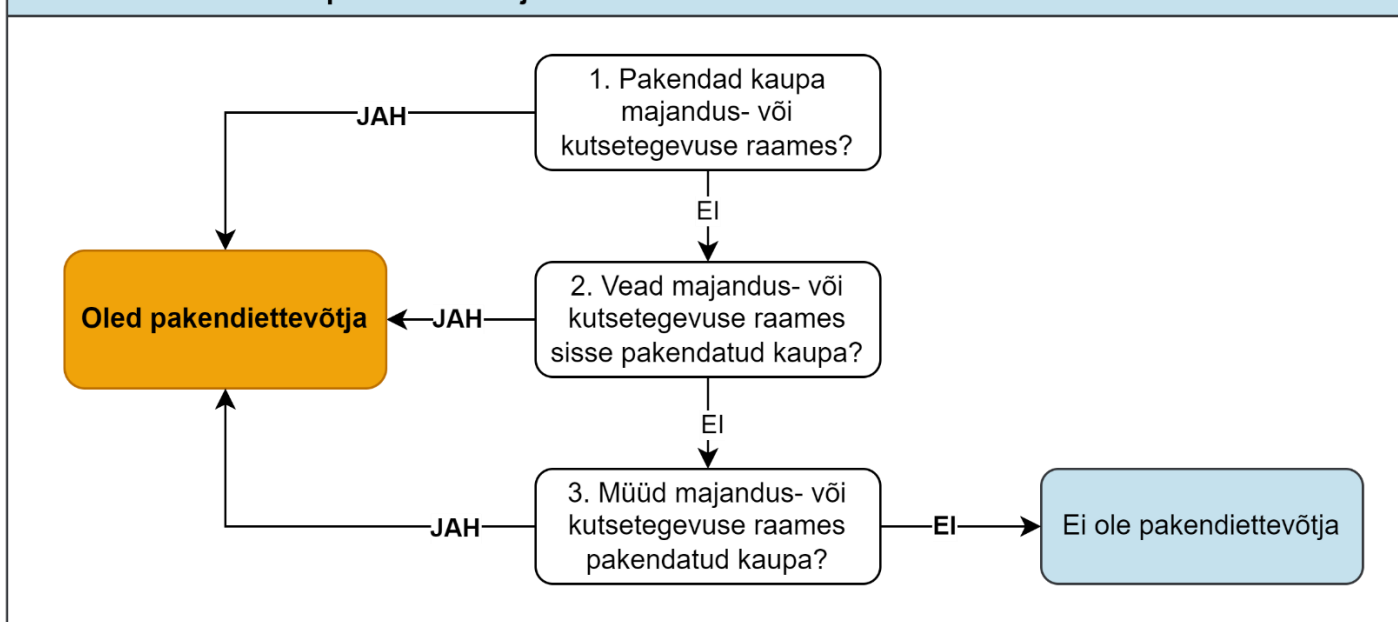

1) Kas Sa oled pakendiettevõtja?

Pakendiettevõtja on isik, kes majandus- või kutsetegevuse raames **pakendab kaupa, veab sisse või müüb pakendatud kaupa** (PakS, §10).

Joonis 1.1: Kas Sa oled pakendiettevõtja?

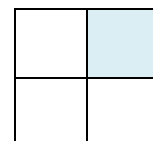
NÄITED pakendiettevõtjate kohta juhul kui tingimused on täidetud:

- kauplused, kioskid, tanklad,
- toiduainete tootjad ja edasimüüjad,
- tööstuskaupade tootjad ja edasimüüjad,
- ehitusfirmad,
- kohvikud, restoranid,
- väliürituste (nt laatade, festivalide) kaupmehed, toitlustusteenuste pakkujad.

Sõltuvalt sellest, kas nt pakendatud kaupa müüakse edasi **Eesti turule** või **välismaale** ja nt sellest, kas tegemist on Eestis turule lastud pakendatud kauba **edasimüümisega**, või sellest, kui suures **mahus** pakendeid turule lastakse, **kehivad pakendiettevõtjale erinevad kohustused**. Pakendiettevõtja kohustusi katab kolmas peatükk.

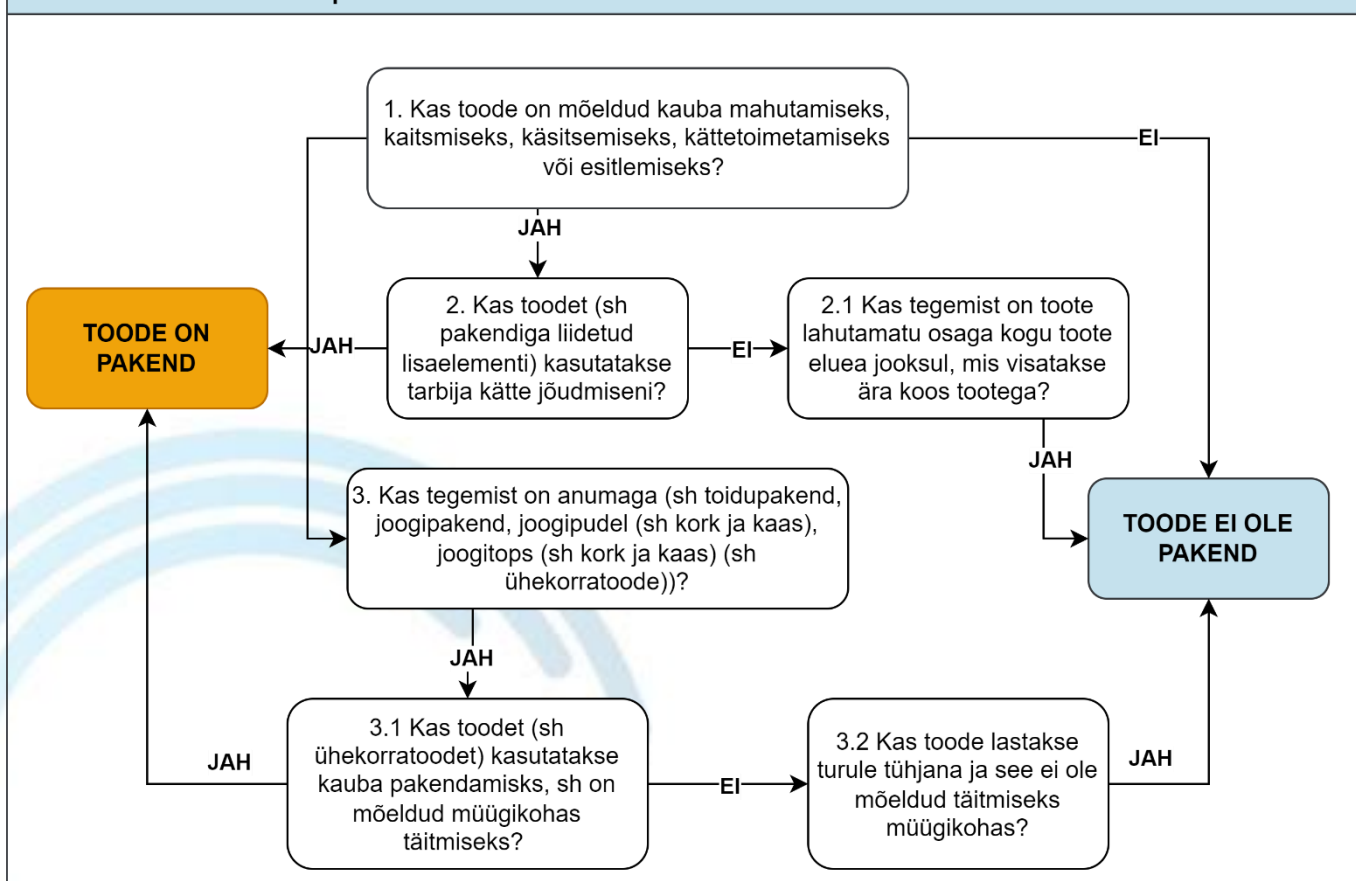
2) Milline toode on pakend?

Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mida **kasutatakse kauba mahutamiseks, kaitsmiseks, käsitlemiseks, kättetoimetamiseks või esitlemiseks** selle kauba olelusringi vältel: toormest kuni valmiskaubani ning tootja käest tarbija kätte jõudmiseni. Pakendiks loetakse ka samal eesmärgil kasutatavaid **ühekorrapakendeid** (PakS, §2 lg 1).

- Pakendiks loetakse sh tooted, mis on kujundatud ja ette nähtud **müügikohas täitmiseks** ja **ühekorratooded**, mida müüakse, mis on täidetud või mis on ette nähtud müügikohas täitmiseks.
- Sh **ühekordselt kasutatavad plastpakendid**.
- Sh loetakse pakendi komponendid ja pakendiga liidetud lisaelemendid **pakendiga liidetud pakendiosaks**. Lisaelemendid, mis ripuvad vahetult toote küljes või on sinna kinnitatud ja kui need täidavad pakkimise funktsiooni, loetakse pakendiks.
- Pakendiks **ei loeta toote lahutamatu osa**, mis peab sisaldama, toetama või säilitama toodet kogu selle kasutusea jooksul ja kui kõik pakendi osad on mõeldud kasutada, tarbida või koos kõrvaldada.
- Pakendiks **ei loeta anumaid**, sealhulgas toidupakendeid, joogipakendeid ja joogipudeleid (sh nende kõrge ja kaasi), joogitopse (ning nende kõrge ja kaasi), mis **lastakse turule tühjana ja mis ei ole mõeldud täitmiseks müügikohas**. Küll aga on pakend tühja pakendi pakendamiseks kasutatud pakend.

Joonis 2.1: Milline toode on pakend?

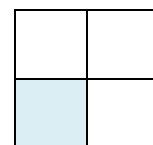
NÄITED: millisel juhul on toode pakend ja millisel juhul mitte [EL direktiivi](#) ja selle [lisa](#) alusel on toodud järgnevas tabelis 2.1.

Põhimõte	On pakend	Ei ole pakend
Pakend – mis tahes materjalist valmistatud mis tahes laadi toode, mida kasutatakse kaupade kaitseks, käitlemiseks, kättetoimetamiseks ja esitlemiseks , mis võib olla mis tahes toormaterjali või töödeldud tootena ja mis antakse tootjalt edasi kasutajale või tarbijale.	Lillepotid , mida kasutatakse üksnes taimede müümiseks ja transportimiseks, mitte aga taime kogu eluea jooksul kasutamiseks	Lillepotid taime kogu eluea jooksul kasutamiseks
	<ul style="list-style-type: none">• CD-hoidjad (müüakse koos CD-dega, ei ole ette nähtud CD-de hoidmiseks)• CD-karpi ümbritsev kile	<ul style="list-style-type: none">• CD-hoidjad (müüakse tühjana, ette nähtud CD-de hoidmiseks)• CD-, DVD- ja videokassettide karbid (müüakse koos selle sees asuva CD, DVD või videokassetiga)
	Riidepuud , mida müüakse koos rõivaesemega	Riidepuud , mida müüakse eraldi
	Joogiautomaatide kapslid (nt kohvi-, kakao-, piimakapslid), mis kasutamise käigus tühjenevad	Joogiautomaatide kohvikapslid , kohvi sisaldavad fooliumkotikesed ning paberist kohvifiltrid, mis visatakse ära koos kasutatud kohvitootega
	Elastsesse materjali (nt plastkilesse, alumiiniumfooliumi, paberisse) mähitud torud ja silindrid	Torud ja silindrid , mis on ette nähtud kasutamiseks tootmiseseadme osana ja mida ei kasutata toote esitamiseks kaubaüksusena
	Koogialused , mida müüakse koos koogiga	Koogialused , mida müüakse ilma koogita
	Mehaaniline käsiveski (sisse ehitatud ühekordselt täidetavasse anumasse, mis sisaldab teatavat toodet, nt pipraga täidetud pipraveski)	Mehaaniline käsiveski (sisse ehitatud korduvtäidetavasse anumasse, nt korduvtäidetav pipraveski)
Tooted, mis on kujundatud ja ette nähtud müügikohas täitmiseks ja ühekorratooted , mida müüakse, mis on täidetud või mis on ette	<ul style="list-style-type: none">• Maiustustekarbid• Kataloogide ja ajakirjade postikotid (koos selle sees oleva ajakirjaga)• Klaaspudelid süstelahuste jaoks• Tikutoosid• Steriilsed kaitstesüsteemid (kotid, alused ja materjalid, mis on ette nähtud toote steriilsuse säilitamiseks)• Korduvtäidetavad terasanumad gaaside hoidmiseks, v.a tulekustutid	<ul style="list-style-type: none">• Tööriistakastid• Teekotid• Juustu ümbritsev vahakiht• Vorstikestad• Printerikassetid• Lahustuvad pesuainekotid• Hauatuled (nõud küünalde põletamiseks)
	<ul style="list-style-type: none">• Paber- või plastkandekotid• Isekleepuv kile• Võileivakotid• Alumiiniumfoolium• Plastkile puhaste riiete ja pesu pakkimiseks pesumajades• Ühekorrataldrikud ja -topsid	<ul style="list-style-type: none">• Segur• Pakkimispaber (müüakse eraldi)• Paberist küpsetusvormid (müüakse tühjalt)• Ühekorranoad, -kahvlid ja -

<p>nähtud müügikohas täitmiseks, loetakse pakendiks, kui need täidavad pakendi funktsiooni.</p>	<p>Ühekordselt kasutatavad plasttooted:</p> <ul style="list-style-type: none"> • joogipakendid, mis mahutavad kuni kolm liitrit, k.a nende korgid ja kaaned • joogitopsid • toidupakendid • õhukesed plastkandekotid • pakid ja pakkematerjal 	<p>lusikad</p> <p>Ühekordselt kasutatavad plasttooted:</p> <ul style="list-style-type: none"> • söögiriistad, kõrred ja segamispulgad • mahutid, sealhulgas toidupakendid, joogipakendid ja joogipudelid (sh nende korgid ja kaaned), joogitopsid (ning nende korgid ja kaaned), mis lastakse turule tühjana ja mis ei ole mõeldud täitmiseks müügikohas
<p>Pakendi komponendid ja pakendiga liidetud lisaelemendid loetakse pakendiga liidetud pakendiosaks. isaelemendid, mis ripuvad vahetult toote küljes või on sinna kinnitatud ja kui need täidavad pakkimise funktsiooni, loetakse pakendiks, kui need ei ole tootega liidetud osa ja kõik elemendid on ette nähtud tarbida või koos kõrvaldada.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Toote küljes ripuvad või sellele kinnitatud etiketid • Ripsmetuši hari, mis on ühtlasi pakendi korgi osa • Muule pakendile kinnitatud kleebised • Klambrid • Plastümbrised • Pesuaine doseerimise vahend, mis on ühtlasi anuma korgi osa 	<ul style="list-style-type: none"> • Raadiosagedustuvastuse (RFID) märgised

Tabel 2.1: Näited, millisel juhul on toode pakend ja millisel juhul ei ole pakend.

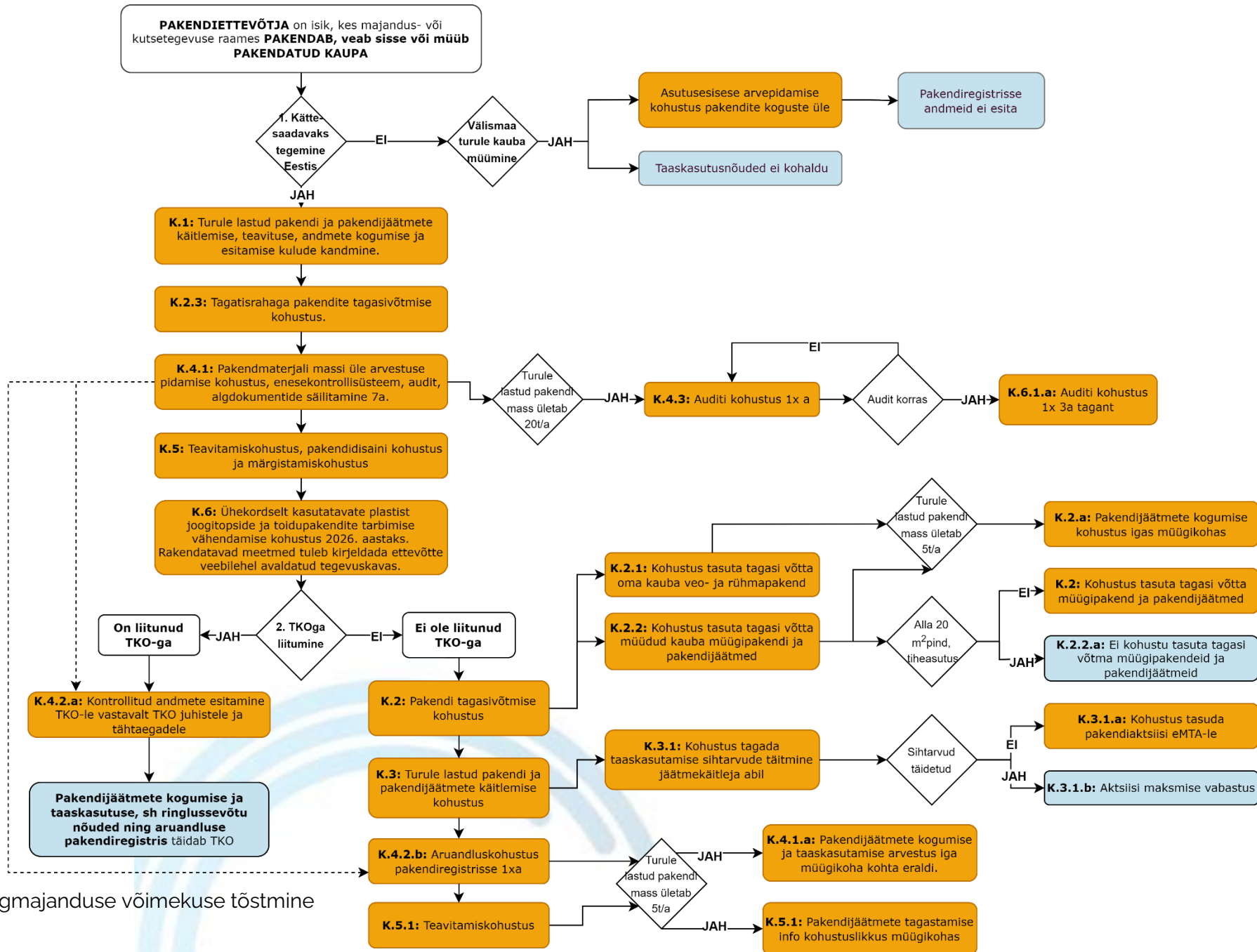
3) Millised on pakendiettevõtja kohustused?

Pakendiettevõtja kohustusi reguleerivad [pakendiseadus](#) (PakS), [pakendiaktsiisi seadus](#) (PakAS) ja muud õigusaktid. Kohustuste kaardistus kokkuvõtvalt on toodud joonisel 3.1. Kohustuste selgitused koos viidetega õigusaktidele ja joonisele on toodud järgnevas tekstis.

Osad pakendiettevõtja kohustused on sellised, mida **peab igal juhul täitma** pakendiettevõtja **ise**. Tootjavastutusega (**tootjavastutuse põhimõte** tähendab, et toote valmistajad, maaletoojad, levitajad peavad vastutama toote eest kogu toote olelusringi jooksul, alates valmistamisest kuni jäätmeks muutumiseni ning tootjad katavad tootest tekkinud jäätmete käitluskulud), pakendi tagasivõtmisega ja pakendiregistri aruandlusega seotud kohustuste korral saab pakendiettevõtja valida, kas täidab need **ise või taaskasutusorganisatsiooni** (TKO) kaudu. Pakendiettevõtja, kes ei saa tagada enda poolt Eesti turule lastud pakendatud kauba pakendite tagasivõtmise ja taaskasutamise kohustust, peab igal juhul TKO-ga liituma. Näiteks **müügipakendite** tagasivõtmise kohustust sisuliselt ei ole võimalik pakendiettevõtjal endal täita. Samas **veo- ja rühmapakendite** korral on nõudeid võimalik pakendiettevõtjal ka ise täita.

Joonis 3.1: Millised on pakendiettevõtja kohutused?

Ringmajanduse võimekuse tõstmine

Kulude kandmise kohustus (K.1)

Pakendiettevõtja on kohustatud tagama oma turule lastud pakendatud kauba pakendi ja pakenditest tekkinud **jäätmete käitlemise (K.3)** (joonisel) ning **kandma selle kulud (K.1)** (joonisel). Pakendiettevõtja võib valida, kas ta **täidab kohustused individuaalselt** või annab need kirjaliku lepinguga üle **taaskasutusorganisatsioonile (TKO)** (joonisel **valik 2**), kes siis vastutab nende kohustuste täitmise eest ise.

Pakendiettevõtja on kohustatud kandma pakendi ja pakendijäätmete käitlemisel vähemalt kulud, mis tekivad:

- 1) pakendi ja pakendijäätmete liigiti **kogumisel** ja seejärel **transportimisel** ning **töötlemisel**, sealhulgas töötlemisel, mis on vajalik **sihtarvude saavutamiseks**, võttes arvesse asjaomastest toodetest saadud teisese tooraine korduskasutamisest, müügist või sissenõudmata tagatistrahast saadavat tulu;
- 2) **teavitustegevusest, andmete kogumisest ja esitamisest.**

Juhul, kui pakendiettevõtja on liitunud taaskasutusorganisatsiooniga, **tasub** ta nõuete täitmise eest taaskasutusorganisatsioonile, kui ei ole, siis kannab kulud ise (sh kulud seoses jäätmekäitleja teenuste kasutamisega).

Alates 01.01.2024 peab olemasolev tootjavastutussüsteem pakenditele katma täiendavad kulud järgmiste **ühekordselt kasutatavate plasttoodete korral**: toidupakendid, painduvast materjalist valmistatud pakid ja pakkematerjalid, kuni 3 liitrit mahutavad joogipakendid, joogitopsid ning õhukesed ja eriti õhukesed plastkandekotid (PakS, § 12¹, lg 4¹-4³). Täiendavad nõuded on seotud avalikesse kogumissüsteemidesse ära visatud asjaomastest toodetest tekkinud jäätmete kogumise, sh taristu ja selle käitamise, nende jäätmete edasise veo ja käitlemisega ning asjaomastest toodetest tekkinud prügi koristamise ning selle edasise veo ja käitlemisega.

Pakendi tagasivõtmise kohustus (K.2)

Pakendiettevõtja kohustub seoses **pakendi tagasivõtmisega** (PakS, §20) tegema järgmist:

- 1) **K.2.1:** tasuta tagasi võtma oma kauba **veo- ja rühmapakendi**,
- 2) **K.2.2:** lõppkasutajalt või tarbijalt tasuta tagasi võtma müüdnud kauba **müügipakendi ja -pakendijäätmed**;
- 3) pakendiettevõtjalt, kes müüb pakendatud kaupa lõppkasutajale või tarbijale, tasuta tagasi võtma enda poolt turule lastud kauba **pakendi ja pakendijäätmed**.

Erisused:

- o **K.2.a:** Pakendiettevõtja, kes laseb turule pakendatud kaupa pakendimassiga rohkem kui **5 tonni** aastas, peab korraldama oma kauba **pakendijäätmete kogumise** igas oma kauba müügikohas (PakS §16 lg 3).
- o **K.2.2.a:** Pakendit ja pakendijäätmeid ei pea tagasi võtma pakendatud kaupa müüv isik, kui müügikoha suurus on **alla 20 ruutmeetri ja see paikneb tiheasustusalal**.

Kui pakendiettevõtja on kohustused taaskasutusorganisatsioonile üle andnud, vastutab nimetatud kohustuste täitmise eest **taaskasutusorganisatsioon**.

K.2.3: Tagatistrahaga pakendeid lõppkasutajale või tarbijale müüv pakendiettevõtja ei saa tagatistrahaga pakendi tagasivõtmise kohustust taaskasutusorganisatsioonile üle anda.

Pakendi käitlemise ja taaskasutamise kohustus (K.3)

Pakendiettevõtja on kohustatud tagama oma turule lastud pakendatud kauba pakendi ja pakenditest tekkinud **jäätmete käitlemise** (PakS §12¹) **(K.3). 1.05.2023** rakendus kohustus tagada enda poolt Eesti turule lastud **pakendite kokkukogumine** ja **taaskasutusse suunamine** selliselt, et täidetud oleksid [pakendiseaduses](#) sätestatud **ringlussevõtu sihtarvud (K.3.1, tabel 3.1)**.

Pakendiettevõtjad võivad valida, kas täidavad kohustusi **iseseisvalt** või annavad kirjaliku lepinguga kohustused üle **taaskasutusorganisatsioonile**.

Iseseisev täitmine tähendab, et pakendiettevõtja kogub enda poolt pakendatud ja/või Eesti turule lastud kauba pakendid klientidelt ise kokku ja annab (tasu eest) üle **jäätmekäitleja(te)**le, kes tagab materjalide taaskasutuse, ringlussevõtu sihtarvude täitmise ning esitab iga pakendiettevõtja kohta taaskasutamise tõendi pakendiregistrisse.

Taaskasutuse ja ringlussevõtu sihtarvud (PakS §36) on toodud tabelis 3.1.

Kohustus pakendijäätmetes sisalduvatest materjalide massist taaskasutada ja/või ringlusse võtta	TAASKASUTADA		RINGLUSSE VÕTTA	
	Hetkel kehtiv sihttase		2025 sihttase	2030 sihttase
Kogumass	60%	55%	65%	70%
Plast	55%	45%	50%	55%
Puit	45%	20%	25%	30%
Mustmetall	60%	60%	70%	80%
Alumiinium			50%	60%
Klaas	70%	70%	70%	75%
Paber ja kartong	70%	60%	75%	85%

Tabel 3.1: Ringlussevõtu sihtarvud pakendijäätmete liikide kaupa.

Plastist joogipudelitega seotud sihtarvud (PakS §36, §36²) on toodud tabelis 3.2.

Plastist joogipudelite sihtarvud	2025 sihttase	2029 sihttase	2030 sihttase
Plastist joogipudelite, mille peamiseks komponendiks on polüetüleentereftalaat ehk PET joogipudelid, koostises oleva ringlusse võetud plasti määr , arvatuna turule lastud joogipudelite keskmisena.	25%		30%
Plastist joogipudelite koostises oleva ringlusse võetud plasti määr , arvatuna turule lastud joogipudelite keskmisena.			30%
Pakendiettevõtja, kes laseb turule ühekordselt kasutatavaid plastist joogipudeleid, peab tagama joogipudelite turule lastud kogustest liigiti kogumise .	77%	90%	

Tabel 3.2: Plastist joogipudelite sihtarvud.

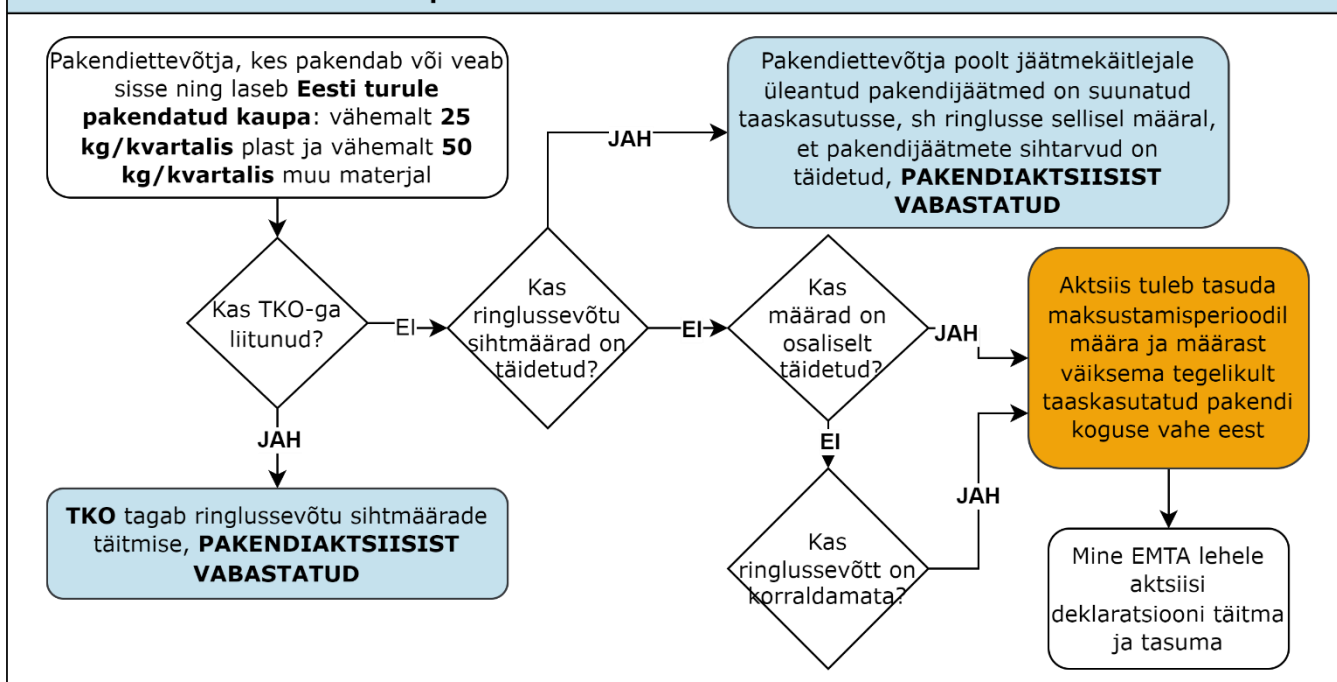
Pakendiettevõtja peab teatud juhtudel tasuma **pakendiaktsiisi** [pakendiaktsiisi seaduses](#) kehtestatud korras [pakendiaktsiisi määrade](#) alusel. Aktsiisi tasumise kohustust illustreerib joonis 3.2. Pakendi maksustamisel aktsiisiga lähtutakse eelkõige tegelikust taaskasutuse tulemusest. Aktsiisimaksja, kes **ei ole täitnud taaskasutamise määra**, maksab aktsiisi määrast puudu jääva

pakendikoguse eest (K.3.1.a). Täiendavat infot ja **NÄITED** leiab [Maksu- ja Tolliameti kodulehelt](#) ning [pakendi aktsiisideklaratsioonilt](#).

Aktsiisist on vabastatud:

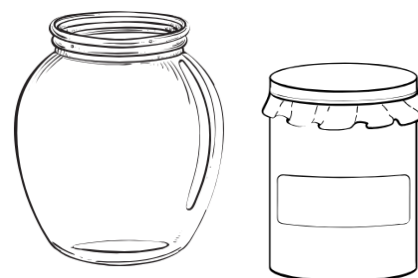
- **taaskasutusorganisatsioonile** kohustused üle andnud pakendiettevõtja,
- pakendiettevõtjad, kes täidavad maksustamisperioodil **taaskasutuse sihtarvud (K.3.1.b)**,
- ettevõtlusega **mitteseotud** eesmärgil imporditud pakend, milles on kaup,
- **eksporditud** pakend,
- Eestis turule lastud kauba, teisest liikmesriigist soetatud ja imporditud kauba plastist pakend massiga alla **25 kilogrammi kvartalis** ja kauba muust materjalist pakend massiga alla **50 kilogrammi kvartalis**.

Joonis 3.2: Millal tuleb maksta pakendiaktsiisi?

NÄIDE: Ettevõtja annab kvartalis jäätmekäitlejale üle puidujäätmed, millest jäätmekäitleja taaskasutab 30% ja võtab ringlusesse 15%. Hetkel kehtivad sihtmäärad on 45% taaskasutada ja 20% ringlusse võtta. Aktsiisi tuleb maksta sihtmääradest puudu jääva osa pealt – st $20-15=5\%$ on ringlusse võtmata, energiakasutuse kohustus on $45-20=25\%$, millest on täidetud $30-15=15\%$. Kokku tuleb aktsiisi maksta $5+10=15\%$ ulatuses puidu jäätmete massist. Puidu pakendiaktsiisi määr on hetkel 1,2 eurot kg kohta.

NÄIDE: Ettevõtja laseb turule kauba klaaspakendis. Ta ei kogu oma kauba pakendeid ja pakendijäätmeid kokku, ei korralda taaskasutamist ega ringlussevõttu, ega ole kohustusi üle andnud taaskasutusorganisatsioonile. Pakendiaktsiisi maksmise kohustus tekib 70% ulatuses kvartalis turule lastud klaaspakendi massilt. Klaasi pakendiaktsiisi määr on hetkel 0,6 eurot kg kohta.

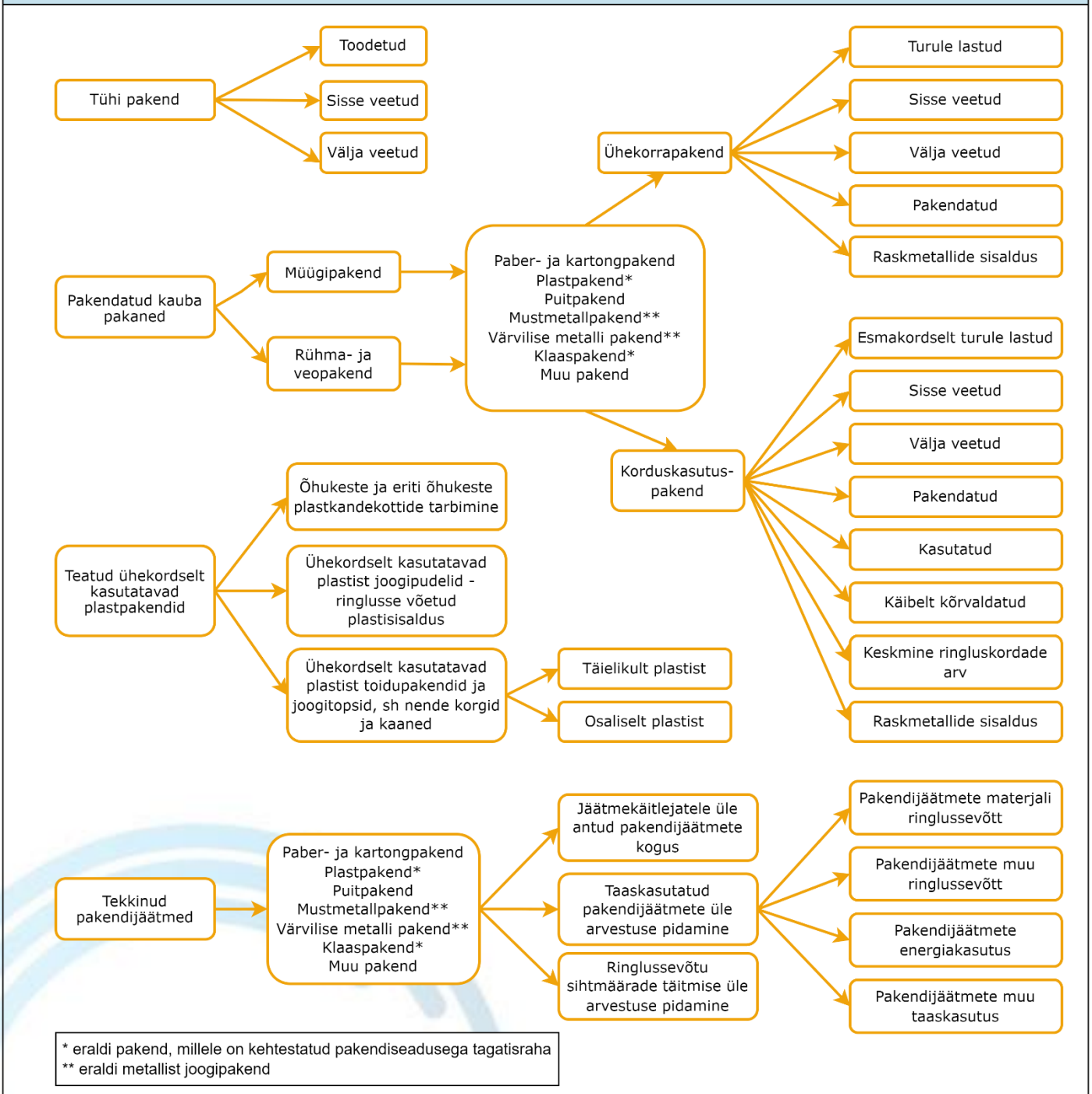
Aruandluskohustus (K.4)

K.4.1: Pakendiettevõtja, kes laseb Eesti turule pakendatud kaupa, peab pidama arvestust Eesti Ringmajanduse võimekuse tõstmise

turule lastud pakendite koguste üle (joonis 3.3):

- 1) pakendi liikide alaliikide ehk **ühekorra- ja korduskasutuspakendite** lõikes (tabel 3.3),
- 2) pakendi liikide ehk **müügipakend, rühmapakend ja veopakend** lõikes (tabel 3.4) ning
- 3) pakendimaterjali liikide ehk **paberi ja kartongi, plasti** (sh müügikohas tarbijatele müüdavate ja tasuta antavate **õhukeste ja eriti õhukeste plastkandekottide**), **puidu, klaasi, mustmetalli, värvilise metalli ja muu materjali** lõikes (tabel 3.5).

Joonis 3.3: Milles seisneb pakendiettevõtja pakendialase arvestuse pidamise kohustus?

Pakendi liikide alaliigid (PakS §3(2))	
ÜHEKORRAPAKEND	KORDUSKASUTUSPAKEND
üksnes ühekordseks kasutamiseks mõeldud pakend	olelusringi jooksul mitme veo- või kasutuskorra jaoks kavandatud, valmistatud ja turule lastud pakend, mida täidetakse või kasutatakse uuesti samal eesmärgil, milleks ta valmistati
<p>NÄITEKS</p> <ul style="list-style-type: none"> • piimapakk • jogurtitops • konservipurk • sh täielikult või osaliselt plastist valmistatud toode, mis on mõeldud ühekordseks kasutamiseks: <ul style="list-style-type: none"> • kuni 3 liitrine joogipakend ja/või joogipudel koos korgi/ kaanega • joogitopsid, sh nende korgid ja kaaned • ühe portsjoni kajuhoidev toidupakend, kust tarbitakse toitu, mis ei vaja edasist valmistamist • painduvast materjalist pakk ja pakkematerjal koheselt tarbitava toidu pakkimiseks • õhukesed plastkandekotid 	<p>NÄITEKS</p> <ul style="list-style-type: none"> • puidust korduskasutatavad kaubaalused • korduskasutus renditeenuse pakendid • korduskasutatavad klaaspudelid (näiteks veepudelid, õllepudelid) • plastist veopakendid (näiteks leiva ja lihatööstuse plastist kastid, millega kaupa liigutatakse)

Tabel 3.3: Pakendi liikide alaliigid.

Pakendi liigid (PakS §3(2))		
MÜÜGIPAKEND	RÜHMAPAKEND	VEOPAKEND
lõppkasutajale või tarbijale müügikohas üleandmiseks määratud müügiühiku osa, sh müügikohas täidetav pakendi funktsioonis olev pakend, sh ühekorrapakend	mõeldud teatud hulga müügiühikute rühmitamiseks müügikohas , sõltumata sellest, kas rühmapakend müüakse koos kaubaga lõppkasutajale või tarbijale või kasutatakse seda vaid kauba käsitsemise lihtsustamiseks, kauba kaitsmiseks või esitlemiseks, kusjuures rühmapakendit on võimalik eemaldada toote omadusi muutmata	mõeldud teatud arvu müügiühikute või rühmapakendis kaupade käsitsemiseks ja veoks , et vältida veol kauba füüsilisi kahjustusi, siia ei kuulu maantee-, raudtee-, mere- ja õhuveokonteinerid
<p>NÄITEKS</p> <ul style="list-style-type: none"> • karp, toote ümber olev pappkast • purk • piimapakk • jogurtitops • konservipurk piimapakk 	<p>NÄITEKS</p> <ul style="list-style-type: none"> • pudelikast • pappkarp toodete kaitseks • pakkekile 	<p>NÄITEKS</p> <ul style="list-style-type: none"> • puitalused • kartongkastid • muud konteinerid • kaitsenurgad • metall-lindid • raamid • vahelehed

Tabel 3.4: Pakendi liigid.

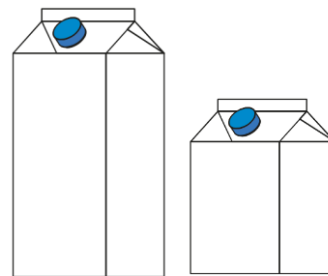
Pakendmaterjali liigid (PakS §3(3))	
<ul style="list-style-type: none"> • paber ja kartong • plast • puit • klaas 	<ul style="list-style-type: none"> • mustmetall • värviline metall • muu materjal (näiteks keraamika, tekstiil)

Tabel 3.5: Pakendmaterjali liigid.

NB! Komposiitpakendi (ehk pakendid, mis on valmistatud **kahest või enamast eri materjalikihist**, mida ei saa käsitsi eraldada ning mis moodustavad ühe sisemisest mahutist ja välisümbrisest koosneva **lahutamatu terviku**, mida täidetakse, ladustatakse, transporditakse ja tühjendatakse (PakS § 3¹) mass tuleb deklareerida **pakendis sisalduvate materjalide lõikes**, välja arvatud siis, kui materjali koostisosa jääb alla 5% pakendi kogumassist, sellisel juhul võib selle esitada põhimaterjali koosseisus.

NÄIDE: Komposiitpakend on näiteks tavaline **tetrapakend** – piima, jogurti, mahla või muu taoline pakend. Selles on ca 75% kartongi, kuid ka mitu erinevat kihti plaste (ca 14%) tihti ka plastist kork (+6% plasti) ning alumiiniumikiht. Nende pakendite turule lastud koguse massi üle tuleb materjalide lõikes eraldi arvestust pidada.

Erisused:

- **K.4.1.a:** Pakendiettevõtja, kes laseb turule pakendatud kaupa pakendimassiga rohkem kui **5 tonni** aastas ja ei kasuta taaskasutusorganisatsiooni teenuseid, peab pidama oma kauba pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise **arvestust iga müügikoha kohta eraldi** (PakS §16).

Arvestuse pidamise kohustus pakendite üle on **laiem kui pakendiregistrisse** esitatavate andmete kohustus nagu illustreerivad joonised 3.3 (kogu aruandlus) ja 3.4 (andmed, mis tuleb esitada pakendiregistrisse). Arvestuse aluseks olevaid **algdokumente** ja nende alusel koostatud koondandmeid tuleb säilitada vähemalt **seitse aastat**.

NÄITED pakendiettevõtja aruandluse erisuste kohta:

- **Kiosk** – kui kõik pakendatud kaubad ostetakse Eesti maaletooja(te)lt ja kohapeal midagi ei pakendata, siis pakendijäätmete taaskasutamise kohustus ja aruandlusnõuded pakendiregistrisse ei kohaldu. Kui kiosk pakendab kaupa (nt kohapeal küpsetatud saiakesi kilekottidesse), kohalduvad nende pakendite osas, mida kasutatakse kohapeal kauba pakendamiseks, kohustused, sh ka aruandluskohustus pakendiregistrisse.
- **Kohvik/restoran** – kui müüd ka toitu kaasa, tuleb nende pakendite osas, mida kasutatakse kohapeal kaupade pakendamiseks, tagada pakendijäätmete taaskasutamine ja esitada pakendiaruandlus registrisse; kui kaasamüüki ei toimu, siis nõuded ei kohaldu.
- **Kauplus** – pakendite osas, mida kasutatakse kohapeal kaupade pakendamiseks (nt salatikarbid, saiakeste ümbrised), tuleb täita pakendijäätmete taaskasutamise kohustus ja esitada andmed pakendiregistrisse. Kui kohapeal midagi ei pakendata, ei tule esitada pakendiaruandlust ega kohaldada taaskasutamise kohustust. Kui kauplus impordib müüdava kauba teistest riikidest, siis rakenduvad kohustused ka imporditud kaupade pakendite osas.
- **Väliürituste** (nt laatade, festivalide) kaupmehed – kui müüd kaupa, aga midagi ei pakenda (kilekotte juurde ei anna/ei müü, kaup ei vaja pakendamist), siis ei pea pidama ja esitama pakendiaruandlust, kui pakendad kaupa (kasvõi paned ühe kilekoti ümber), siis rakenduvad pakendijäätmete taaskasutamise kohustus, sh aruandluskohustus.
- **Kauba edasimüümine** – välismaa turule mineva pakendatud kauba osas ei kohaldu taaskasutusnõuded ega pakendiaruandlus, Eesti turule lastud pakendite osas kohalduvad. Teiste riikide turgudele pakendatud kaupade müümisel tuleb arvestada, et ka nendes riikides võivad kehtida pakenditele laiendatud tootjavastutusega seotud nõuded.

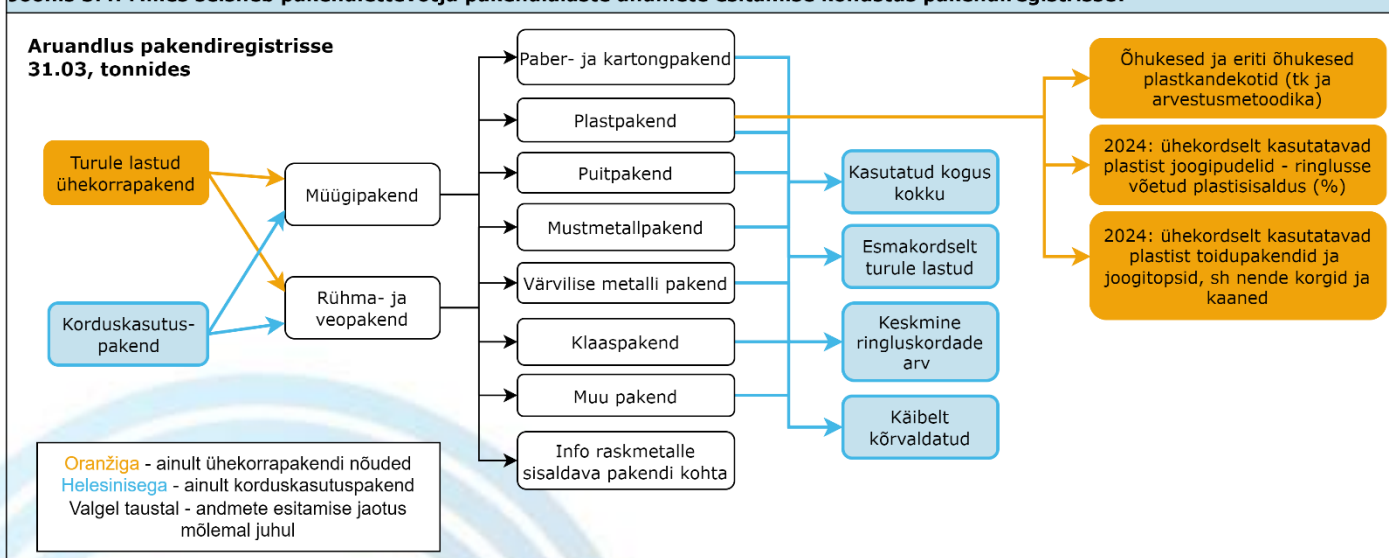
Kuidas pakendiettevõtjana aruandlust pidada?

- sisseostu alusel (ei sobi juhul kui müüakse kaupa nii Eestisse kui mujale),
- laoseisu alusel (pakendatud kaup on välja läinud),
- pakendatud kauba pakendi ja pakkematerjali kaalu infot küsi tarnijalt või vii läbi kontrollkaalumise ettevõttes kohapeal.

K.4.2: Pakendiettevõtja on kohustatud esitama andmed **pakendiregistrisse** – esitatavad andmed on toodud joonisel 3.4. Tähtaeg pakendirregistrisse eelmise kalendriaasta andmete esitamiseks on **järgmise aasta I kvartali lõpp** (31.03). Juhul kui pakendiettevõtja on oma kohustused üle andnud **taaskasutusorganisatsioonile**, esitab ta vajalikud andmed kalendriaasta kohta taaskasutusorganisatsioonile, täpsem andmete esitamise sagedus ja kord lepatakse kokku pakendiettevõtja ja taaskasutusorganisatsiooni vahel sõlmitava lepinguga.

1.05.2023 kadusid leevendused riiklikusse pakendiregistrisse andmete esitamisel kauba pakendamiseks kasutatud pakendite turule lastud koguste osas (PakS §20 lg 7). Kui varem kehtis nõue pakendiettevõtjatele, kes lasid Eesti turule kaupa plastist pakendis, mille mass oli üle 100 kilogrammi aastas, ja muust materjalist pakendis, mille mass on üle 200 kilogrammi aastas, siis alates 01.05.2023 peavad **kõik pakendiettevõtjad oma turule lastud pakendeid deklareerima**.

Joonis 3.4: Milles seisneb pakendiettevõtja pakendialaste andmete esitamise kohustus pakendiregistrisse?

Pakendiettevõtja dokumenteeritud ja kord aastas uuendatud **enese kontrollisüsteem** peab tagama minimaalselt tootjavastutuse kulude õigsuse, jäätmekäitluse teenuse arutamise nõuete täitmise õigsuse, registrisse esitatud andmete õigsuse, jäätmesaadetise andmete õigsuse. Kohustusest on vabastatud isikud, kellel on nõuetekohane keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteem olemas (PakS, 18¹).

Enese kontrollisüsteem tähendab, et ettevõtja on süstemaatiliselt ja läbimõeldult korraldanud oma töövood. Enese kontrollisüsteem peab sisaldama pakendiettevõtja ja taaskasutusorganisatsiooni finantsjuhtimist seoses **laiendatud tootjavastutuse põhimõttest tulenevate kohustuste täitmisega**, samuti sisaldama infot **kogutud ja pakendiregistrile** Ringmajanduse võimekuse tõstmise

esitatud andmete kvaliteedi kohta.

Tegemist on ettevõttesiseses dokumentatsiooniga, mille eesmärk on, et pakendiettevõtja ja taaskasutusorganisatsioon peavad arvestust turule lastud pakendite, kogutud ja käideldud pakendijäätmete üle ehk neil on korrapärane sisemine arvestus pakendite ning sellest tekkinud jäätmete üle. Lisaks peab see sisaldama pakendiettevõtja ja taaskasutusorganisatsiooni finantsjuhtimisega seotud elemente (tõendid rahaliste vahendite piisavuse kohta, kulud pakenditega seotud jäätmekäitlusega jne).

K.4.3 Pakendiettevõtja, kes laseb turule pakendatud kaupa pakendimassiga rohkem kui **20 tonni** aastas, ja taaskasutusorganisatsioon, korraldavad sõltumatu vandeaudiitori **audiitorkontrolli** piiratud kindlustandva töövõtuna, mille **kokkuvõtte lisatakse pakendiregistrisse**. Kui kohustused on antud üle taaskasutusorganisatsioonile, siis esitab pakendiettevõtja oma **kokkuvõtte taaskasutusorganisatsioonile**.

K.4.3.a: Pakendiettevõtja, kelle audiitorkontrolli aruande kokkuvõtte esitatakse märkusteta, on vabastatud kolmel järgneval kalendriaastal audiitorkontrolli korraldamisest (PakS § 24¹).

Teabe **taaskasutatud pakendijäätmete** iga pakendimaterjali liigi massi ja **taaskasutuse viisi** kohta sisestab pakendiregistrisse **jäätmekäitleja**.

Õhukeste ja eriti õhukeste plastkandekottide kohta arvestuse pidamine

Varem oli tarbijatele müüdavate ja tasuta antavate **õhukeste ja eriti õhukeste plastkandekottide** kohta arvestuse pidamise ja andmete esitamise nõue pakendiettevõtjatel, kelle müügipind oli üle 100 m². Alates 1.05.2023 on kohustus arvestust pidada ja andmeid esitada **kõikidel pakendiettevõtjatel, kes müügikohas müüvad või annavad tarbijatele tasuta õhukesti ja eriti õhukesti plastkandekotte** (PakS § 24²).

Kuidas pakendiettevõtjana plastkandekotte kokku lugeda?

- Õhukesti plastkandekotte ei ole lubatud klientidele tasuta anda, st need peaksid kassast ja seega aruandlusest läbi käima.
- Eriti õhukeste plastkandekottide arvu üle on võimalik mitut moodi arvestust pidada:
 - sisse ostetud kogus
 - kasutatud rullide arv x kottide arv
 - laoseisude vahe

Ühekordselt kasutatavate plastist joogitopside, toidupakendite ja plastist joogipudelite kohta arvestuse pidamine

Alates 2024. a tuleb eraldi arvestust pidada **ühekordselt kasutatavate plastist toidupakendite ja joogitopside** kohta ning nende puhul tuleb koguda andmed **eraldi täielikult ja osaliselt plastist** valmistatud toidupakendite ja joogitopside massi kohta. Osaliselt plastist valmistatud toidupakendite ja joogitopside puhul tuleb esitada andmed antud pakendite kogumassi ja **pakendis sisalduva plasti massi** kohta.

Toidupakend (PakS §3 lg 7 p 4) on anum (sh kaas), millest pakutakse **ühe inimese portsioni jagu valmistoit** (mõeldud tarbimiseks otse anumast kohapeal ilma edasise töötlemiseta, st seda ei ole vaja tarbimiseks küpsetada, keeta ega soojendada, või siis kaasa võtmiseks).

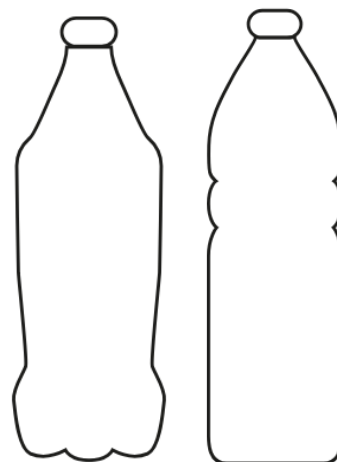
NÄITEKS on toidupakenditeks kiirtoidupakendid või külma või kuuma toitu sisaldavad toidu-, võileiva-, vrapi- või salatikarbid või pakendid, mis sisaldavad toitu, mis ei vaja edasist valmistamist, näiteks puuviljad, köögiviljad või magustoidud. Toidupakenditeks ei loeta kuivtoidu- või külmalt müüdava edasist valmistamist eeldava toidu pakendeid; joogipakendeid, taldrikuid ning toitu sisaldavaid pakke ja pakkematerjale. Toidupakendite määratluse alt on väljas toidupakendid, mille maht on üle 3 liitri, ja toidupakendid, mida müüakse mitme kaupa.

Eraldi arvestust tuleb pidada ka **ühekordselt kasutatavate plastist joogipudelite** koostises sisalduva **ringlusse võetud plasti** sisalduse kohta. Andmete esitamisel on vaja eristada joogipudeleid, mille valmistamisel on **peamiseks komponendiks polüetüleentereftalaat** (nn PET-pudelid), muudest ühekordselt kasutatavatest plastist joogipudelitest. Alates **2025.** aastast kehtib PET pudelites sisalduva ringlusse võetud plasti määr määra nõue (PakS §36² lg 3) **25%**, alates **2030** peab kõikide ühekordselt kasutatavate plastist joogipudelite keskmiselt sisalduva ringlusse võetud plasti määr olema vähemalt **30%**. Nõuet tuleb täita turule lastud pudelite pealt kokku, st mitte iga pudel ei pea määrale vastama. Nõuet peab täitma ja vastavat arvestust pidama **pakendiettevõtja, kes laseb toote** (esmakordselt) **Eesti turule**. Kui pakendiettevõtja laseb turule mitmesuguseid ühekordselt kasutatavaid plastist joogipudeleid, mis sisaldavad **erineval määral ringlusse võetud plasti**, tuleb arvutada ringlusse võetud plasti osakaal eraldi kõikides turule lastud sama tüüpi toodetes ja esitada summeeritult.

NÄITEKS kui pakendiettevõtja laseb Eesti turule 4 sorti ühekordselt kasutatavaid peamiselt polüetüleentereftalaatist joogipudeleid (PET) järgmiselt:

- 1) esimese toote plasti mass on 400 tonni, ringlusse võetud plasti määr 25%,
- 2) teise toote plasti mass 500 tonni, ringlusse võetud plasti sisaldus on 40%,
- 3) kolmanda toote plasti mass 100 tonni, ja see ei sisalda ringlusse võetud plasti ning
- 4) neljanda toote plasti mass on 1000 tonni ja see sisaldab ringlusse võetud plasti 10%,

siis **kogu massist 2000 tonni** ($400+500+100+1000$) on ringlusse võetud plasti ($400 \times 25\% + 500 \times 40\% + 100 \times 0\% + 1000 \times 10\%$) **400 tonni**, mis võrdub **20%** ($400/2000 \times 100\%$), mis 2024. aastal ei ole probleem, aga 2025. aastal ei ole piisav sihtmäära täitmiseks. **Registrisse esitatakse ringlussevõetud plasti kogus tonnides** (register ise arvutab määra).

Alates 2024. aastast (esimene aruandluse tähtaeg 31.03.2025) on kohustuslik **pakendiregistrisse** esitada järgmised andmed (vabatahtlikult võib esitada ka 2022.a ja 2023.a andmeid):

- ühekordselt kasutatavad **täielikult plastist joogitopsid, sh nende korgid ja kaaned** (plasti mass tonnides),
- ühekordselt kasutatavad **osaliselt plastist joogitopsid, sh nende korgid ja kaaned** (plasti mass tonnides ja kogu mass tonnides),
- ühekordselt kasutatavad **täielikult plastist toidupakendid** (plasti mass tonnides),
- ühekordselt kasutatavad **osaliselt plastist toidupakendid** (plasti mass tonnides ja kogu mass tonnides),
- **ringlusse võetud plasti mass** (tonnides) Eesti turule lastud **ühekordselt kasutatavate plastist joogipudelite koostises, eraldi** arvestus joogipudelite, mille valmistamisel on peamiseks komponendiks polüetüleentereftalaat (nn PET-pudelid), ning muude ühekordselt kasutatavate plastist joogipudelite kohta.

Teavitamiskohustus, pakendidisain ja märgistamine (K.5)

Pakendiettevõtja peab **informeerima** pakendi tagasivõtmise kohast müügikohas nähtavale kohale seatud arusaadava kirjaliku teatega ning andma infot jäätmetekke ja prügistamise vältimise kohta. Pakendiettevõtja, kes müüb lõppkasutajale või tarbijale ühekordselt kasutatavaid plasttooteid, jagab teavet nende toodete prügistamise ning nende jäätmete muu sobimatu kõrvaldamise mõjust keskkonnale, eriti merekeskkonnale (PakS §20).

SOOVITUS: juhul kui pakendiettevõtjal on sõlmitud leping TKOga, siis on võimalik kohustuse täitmiseks kasutada müügikohas TKO koostatud teavitusematerjale, sh näiteks kasutada müügikohas siseraadiot ja digitaalseid ekraane nende olemasolul.

Pakendiettevõtja, kes müüb pakendatud kaupa ning kasutab selle kättetoimetamiseks **postiteenust või muud** majandus- või kutsetegevuses tegutsevat **kauba üleandjat**, on kohustatud lõppkasutajat ja tarbijat **informeerima** tasuta pakendite ja pakendijäätmete tagastamise kohast (PakS §20).

K.5.1: Pakendiettevõtja, kes laseb turule pakendatud kaupa pakendimassiga rohkem kui **5 tonni** aastas ja ei kasuta taaskasutusorganisatsiooni teenuseid, peab informeerima tarbijaid võimalusest tagastada pakendijäätmed müügikohta (PakS §16 lg 3).

Pakendidisaini osas on samuti nõuded muutumas (PakS ptk 2, §13-14). Pakend peab täitma oma otstarvet võimalikult **vähese mahu ja massi juures**, tagades vajaliku **ohutus- ja hügieenitaseme**, olles sobiv kaubale ja vastuvõetav tarbijale. Pakendid tuleks kavandada, valmistada ja müüa nii, et oleks võimalik tagada nende **korduskasutus või pakendijäätmete taaskasutus ja ringlussevõtt**. Raskmetallide plii, kaadmiumi, elavhõbeda ja kuuevalentse kroomi summaarne sisaldus pakendis ja pakendi koostisosades ei tohi ületada **100 milligrammi kilogrammi kohta**.

- Alates 3. juulist 2024 on lubatud ühekordselt kasutatavat plastist joogipakendit, millel on plastist kork või kaas, turule lasta üksnes siis, kui **kork või kaas** jääb toote ettenähtud kasutusetapis **pakendi külge** (PakS§ 36'2(1)).
- Alates 1. jaanuarist 2025 peab ühekordselt kasutatavate nn PET plastist joogipudelite koostises olema vähemalt **25% ringlusse võetud plasti** ning 1. jaanuarist 2030, ükskõik mis plastist ühekordselt kasutatavate joogipudelite koostises **30% ringlussevõetud plasti**.
- **Alates 01.05.2023 on Eesti turule keelatud lasta:**
 - vahtpolüstüreenist valmistatud toidupakendeid, millest pakutakse valmistoitu,
 - vahtpolüstüreenist joogipakendeid,
 - vahtpolüstüreenist joogitopse,
 - ühekordselt kasutatavaid biolagunevast või biopõhisest plastist eelnevalt nimetatud tooteid (nt biolagunevast plastist valmistatud joogitopse),
 - osaliselt plasti sisaldavaid tooteid (nt joogitopse, mis on kaetud plastikihiga).Juhul kui eelnevalt nimetatud tooted on Eesti **turule lastud enne 01.05.2023**, siis võib need lõpuni tarbida, kuid alates 01.05.2023 uusi eelnevalt nimetatud tooteid Eesti turule lasta ei tohi.

Ringmajanduse kodulehel on olemas ka [pakendite teoreetiline ja praktiline disainijuhend pakendiettevõtjale ja pakendidisainerile](#).

Pakendite märgistamisega seotud nõuded on toodud pakendiseaduses (§23).

- **Tagatisrahaga pakendile** peab olema kantud tagatisraha märk ja TKOs registreeritud

ribakood.

- Pakendile või etiketile võib kanda märgi, mis näitab kohustuste üle andmist TKO-le.
- **Ühekordselt kasutatavale plastist joogitopsile** peab olema kantud [EL nõuete](#) kohane märgistus toote plastisisalduse kohta.

Märgistamisega seotud nõuded on samuti täpsemalt lahti selgitatud [pakendite disainijuhendis](#).

Tarbimise vähendamise kohustus (K.6)

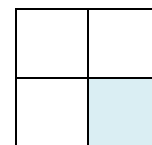
Aastaks 2026 peab vähenema ühekordselt kasutatavate plastist joogitopside ja toidupakendite tarbimine võrrelduna 2022. aastaga.

- Alates 1.05.2023 tuleb pakendiettevõtjal müügikohas lõppkasusaajat ja tarbijat informeerida **korduskasutatavate toidupakendite ja joogitopside olemasolust** ning sellest, millistel tingimustel saab valmistoit ja jooki müüa lõppkasutaja või tarbija **enda korduskasutatavasse** anumasse (PakS §5 lg 2 p 4).
- Pakendiettevõtjad, kes kasutavad kauba müügikohas pakendamiseks ühekordselt kasutatavaid plastist joogitopse ja toidupakendeid, peavad võtma kasutusele meetmed nende **tarbimise ambitsioonikaks, pidevaks ja mõõdetavaks vähenemiseks** 2026. aastaks võrrelduna 2023. aastaga. Meetmed tuleb kirjeldada tegevuskavas, mis tuleb koostada hiljemalt 1.09.2023 ning avaldada veebilehel selle olemasolul (PakS §5).

Juhul kui olemasolevad juba kehtestatud meetmed seda ei taga, siis võidakse riiklikult edaspidi rakendada täiendavaid meetmeid.

Alates 01.01.2024 on **üleriigiliselt avalikel üritustel** lubatud kasutada toidu ja joogi serveerimiseks üksnes **korduskasutatavaid anumaid ja söögiriistu**.

4) Lisainfo

Millised on taaskasutusorganisatsioonid (TKO) Eestis?

Taaskasutusorganisatsioon on pakendiettevõtjate asutatud ja kliimaministri poolt akrediteeritud juriidiline isik, kes **organiseerib pakendijäätmete liigiti kogumist ning nende taaskasutusse suunamist** arendades edasi taaskasutussüsteemi ja tagades taaskasutuse sihtarvude täitmise (PakS§10¹). Eestis tegutseb kokku neli taaskasutusorganisatsiooni, kellest üks on keskendunud tagatisrahaga joogipakenditele. Taaskasutusorganisatsioonid on:

- **MTÜ Eesti Taaskasutusorganisatsioon** (ETO) <https://www.eto.ee/>
- **OÜ Eesti Pakendiringlus** (EPR) <https://pakendiringlus.ee/>
- **OÜ Tootjavastutusorganisatsioon** (TVO) <https://tvo.ee/>
- **OÜ Eesti Pandipakend** (tagatisrahaga (pandiga) pakendid) <https://eestipandipakend.ee/>

Milliseid kohustusi saab täita minu eest TKO?

Kohustus ja õiguslik alus	Pakendiettevõtja, kes ei ole oma kohustusi TKO-le üle andnud	Pakendiettevõtja, kes on oma kohustused TKO-le üle andnud	Taaskasutusorganisatsioon (TKO)
Pakendmaterjali massi üle pideva arvestuse pidamine (PakS §24(1)).	JAH	JAH	JAH
Algdokumentide säilitamine 7a (PakS	JAH	JAH	JAH

Kohustus ja õiguslik alus	Pakendiettevõtja, kes ei ole oma kohustusi TKO-le üle andnud	Pakendiettevõtja, kes on oma kohustused TKO-le üle andnud	Taaskasutusorganisatsioon (TKO)
§24(3)).			
Pakendmaterjali kasutamise kohta kontrollitud andmete esitamine (PakS §24 (4)). Tähtaeg registrisse esitamiseks 31.03.N+1 (pakendiregistri põhimäärus, §11(1)).	1x aastas pakendiregistrisse esitamine	TKO-le andmete esitamine vastavalt TKO-ga kokkuleppele	1x aastas pakendiregistrisse pakendiettevõtjate koondandmete esitamine
Ühekordselt kasutatavate plasttoodete koguste info esitamine registrisse (PakS §24(4 ¹)). Tähtaeg registrisse esitamiseks 31.03.N+1 (pakendiregistri põhimäärus, §11(3)).	1x aastas koguste pakendiregistrisse esitamine.	TKO-le andmete esitamine vastavalt TKO-ga kokkuleppele	TKO esitab 1x aastas andmed klientide löikes registrisse.
Pakendijäätmete käitlemise kulude kandmine (PakS §12 ¹).	Kandma kulud, mis tekivad: 1) pakendi ja pakendijäätmete liigiti kogumisel ja seejärel transportimisel ning töötlemisel, arvestades võimalikku tulu, 2) teavitustegevusest, andmete kogumisest ja esitamisest.	Tasuma lepingu alusel TKO-le kohustuste täitmise eest. Kandma kulud seoses teavitustegevusega, andmete kogumisega ja esitamisega.	
Tagama taaskasutamise sihtarvude täitmise (PakS §36).	JAH	TKO tagab.	JAH
Pakendiettevõtja kohustused seoses pakendi tagasivõtmisega (PakS, §20, §17 ⁴).	Tasuta tagasi võtma oma kauba veo- ja rühmapakendi, pakendi, müügipakendi ja -pakendijäätmed. Pakendit ja pakendijäätmeid ei pea tagasi võtma pakendatud kaupa müüvisik, kui müügikoha suurus on alla 20 m ² ja see paikneb tiheasustuslal.	Tagatisrahaga pakendeid lõppkasutajale või tarbijale müüv pakendiettevõtja ei saa tagatisrahaga pakendi tagasivõtmise kohustust TKO-le üle anda.	TKO peab pakendiettevõtja eest: tasuta tagasi võtma tema kauba veo- ja rühmapakendi; pakendi, müügipakendi ja -pakendijäätmed.
	Informeerima pakendi tagasivõtmise kohast ja prügistamise ja jäätmetekke vältimisest; ühekordsete plasttoodete mõjust.	Informeerima pakendi tagasivõtmise kohast ja prügistamise ja jäätmetekke vältimisest; ühekordsete plasttoodete mõjust.	Avalikkuse ja tarbijate teavitamine pakendi ja pakendijäätmete tagastamise korrast ja nõuetest ning jäätmetekke ja prügistamise vältimisest, sh ühekordselt kasutatavate plasttoodete prügistamise ning nende jäätmete muu sobimatu kõrvaldamise mõjust keskkonnale,

Kohustus ja õiguslik alus	Pakendiettevõtja, kes ei ole oma kohustusi TKO-le üle andnud	Pakendiettevõtja, kes on oma kohustused TKO-le üle andnud	Taaskasutusorganisatsioon (TKO)
			eriti merekeskkonnale.
Pakendijäätmete kogumine ja taaskasutus juhul kui turule lastud pakendimassi on rohkem kui 5 tonni aastas (PakS §16 (3)).	Pakendijäätmete kogumine igas müügikohas, tarbijate informeerimine võimalusest tagastada pakendijäätmed müügikohta, arvestus pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise osas iga müügikoha kohta eraldi.	Ülesanne delegeeritud TKO-le.	
Enesekontrollisüsteem v.a. kui on olemas nõuetekohane keskkonnajuhtimis- ja -auditeerimissüsteem (PakS §18 ¹).	JAH	JAH	JAH
Auditiorkontroll , kui on rohkem kui 20 tonni aastas turule lastud pakendimassi, TKO (PakS § 24 ¹). Tähtaeg registrisse esitamiseks 1.09.N+1 (pakendiregistri põhimäärus, §11(1)).	Sõltumatu vandeaudiitori auditiorkontroll piiratud kindlustandva töövõtuna, mille kokkuvõtte lisatakse pakendiregistrisse vastava pakendiaruande külge. Märkusteta aruande korral ei pea järgmised 3a läbi viima.	Sõltumatu vandeaudiitori auditiorkontroll piiratud kindlustandva töövõtuna, mille kokkuvõtte edastatakse TKO-le.	Sõltumatu vandeaudiitori auditiorkontroll piiratud kindlustandva töövõtuna ja pakendiettevõtjate auditiaruannete kokkuvõtete kokkuvõtte esitatakse pakendiregistrisse vastava pakendiaruande külge.
Pakendijäätmete taaskasutamise tõend (PakS §24(7)). Tähtaeg registrisse andmete esitamiseks 31.03.N+1 (pakendiregistri põhimäärus, §11(2)).	Pakendijäätmeid taaskasutav ettevõtja ja pakendijäätmete taaskasutamist vahendav ettevõtja koostavad kalendriaasta kohta pakendiregistrisse pakendijäätmete taaskasutamise tõendi iga temaga lepingu sõlminud pakendiettevõtja või taaskasutusorganisatsiooni või pakendijäätmete taaskasutamist vahendava ettevõtja kohta.		

Tabel 4.1: Rollide jaotus taaskasutusorganisatsiooniga liitumisel ja ilma.

Kes on jäätmekäitleja?

Jäätmekäitleja on juriidiline või füüsiline isik, kes **kogub, veab, taaskasutab või kõrvaldab jäätmeid** majandus- või kutsetegevusena ja kellel on selleks tegevuseks jäätmeluba või kes on registreeritud Keskkonnaametis. Jäätmekäitleja kohustusliku kehtiva [keskkonnaalase loa olemasolu](#) jäätmekäitlusega tegelemiseks saab kontrollida KOTKAS andmebaasist.

Kust need kohustused tulevad?

Pakendiettevõtja kohustustega seotud õigusraamistik on toodud järgnevas tabelis 2.

Tasand	Nimi, link	Märksõnad
EL direktiivid	Direktiiv 94/62/EÜ pakendite ja pakendijäätmete kohta: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:01994L0062-20150526	sh lisa III liikmesriikide aruandluskohustus ELi ees

Ringmajanduse võimekuse tõstmine

	Direktiiv (EL) 2018/852, millega muudetakse direktiivi 94/62/EÜ pakendite ja pakendijäätmete kohta: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L0852	sh uuendatud ambitsioonikamad ringlussevõtu eesmärgid, komisjoni aruanne nõuete täitmise kohta, täiendavad aruandlusnõuded
EL juhendid, EK suunised	https://environment.ec.europa.eu/topics/waste-and-recycling/packaging-waste_en	EL koduleht pakendijäätmete reeglitega
	Komisjoni suunised ühekordselt kasutatavate plasttoodete kohta - https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=OJ:C:2021:216:FULL&from=EN	sh definitsioonid, näited, mis millal on ühekordne ja vastab määruse nõuetele ja mis millal mitte
Siseriiklikud seadused	Jäätmeseadus (JäätS), https://www.riigiteataja.ee/akt/117032023036?lei_aKehtiv	Sh taaskasutuse liigid
	Pakendiseadus (PakS), https://www.riigiteataja.ee/akt/107032023017?lei_aKehtiv	Mõisted, liigid, kohustused, aruandlus, vastutus
	Pakendiaktsiisi seadus (PakAS), https://www.riigiteataja.ee/akt/116062017021?lei_aKehtiv	Sh aktsiisimäärad, aktsiisi vabastused
	Korrakaitse seadus (KorS), https://www.riigiteataja.ee/akt/114032023028?lei_aKehtiv	Sh lubatud erimeetmed järelevalve läbiviimisel
	Asendustäitmise ja sunniraha seadus (ATSS), https://www.riigiteataja.ee/akt/112072014029?lei_aKehtiv	Sh sunniraha määrad nõuete mittetäitmisel
Siseriiklikud määrused	Pakendiregistri põhimäärus, https://www.riigiteataja.ee/akt/105072023141?lei_aKehtiv	Sh esitatavate andmete koosseis, andmete esitamise tähtjad
	Jäätmete liigitamise kord ja jäätmenimistu: https://www.riigiteataja.ee/akt/118122020026?lei_aKehtiv https://www.riigiteataja.ee/akt/1181/2202/0026/KKM_m65_lisa.pdf#	Sh ohtlike jäätmete definitsioon, jäätmenimistu
Siseriiklikud IT süsteemid	Riiklik pakendiregister ehk PAKIS, https://pakis.envir.ee/pakis/	Turule lastud kauba pakendite, Eestis tekkinud pakendijäätmete, pakendi korduskasutuse, pakendijäätmete taaskasutamise, taaskasutamise sihtarvude täitmise ning tarbitud õhukeste ja eriti õhukeste plastkande-kottide kohta arvestuse pidamine.
	e-EMTA, https://maasikas.emta.ee/customer-portal/client/taxes	Aktsiisideklaratsiooni täitmine ja aktsiisi maksmine
Siseriiklikud juhendid	Pakendiregistri kasutamise abimaterjalid: https://pakis.envir.ee/pakis/main/help	Juhendid, kuidas täita pakendiregistri andmeid.
	Pakendite disainijuhend: teoreetiline ja praktiline juhend pakendiettevõtjale ja -disainerile: https://ringmajandus.envir.ee/sites/default/files/Pakendite%20disainijuhend_2022.pdf	Ülevaade pakendiga seonduvast, ringmajandusest, ringdisainist, pakendi ringdisainist ning praktilised juhised ringlussevõtu parandamiseks.
	Pakenditega seonduv info Kliimaministeeriumi kodulehel: https://kliimaministeerium.ee/elukeskkond-ringmajandus/ringmajandus/pakendid	Ülevaade pakenditega seotud nõuetest, tarbimise vähendamisest, pakenditest, nende nõuetest, huvitavad faktid, terminid, mõisted, küsimused.
	Kliimaministeeriumi kodulehe info ühekordse plasti direktiivi kohta: https://kliimaministeerium.ee/elukeskkond-ringmajandus/ringmajandus/uhekordse-plasti-direktiiv	Ülevaade seadusemuudatustest, Euroopa Komisjoni suunised, direktiiv, märgistusnõuded, küsimused.

Tabel 4.2: Pakendiettevõtja kohustustega seotud õigusraamistik.